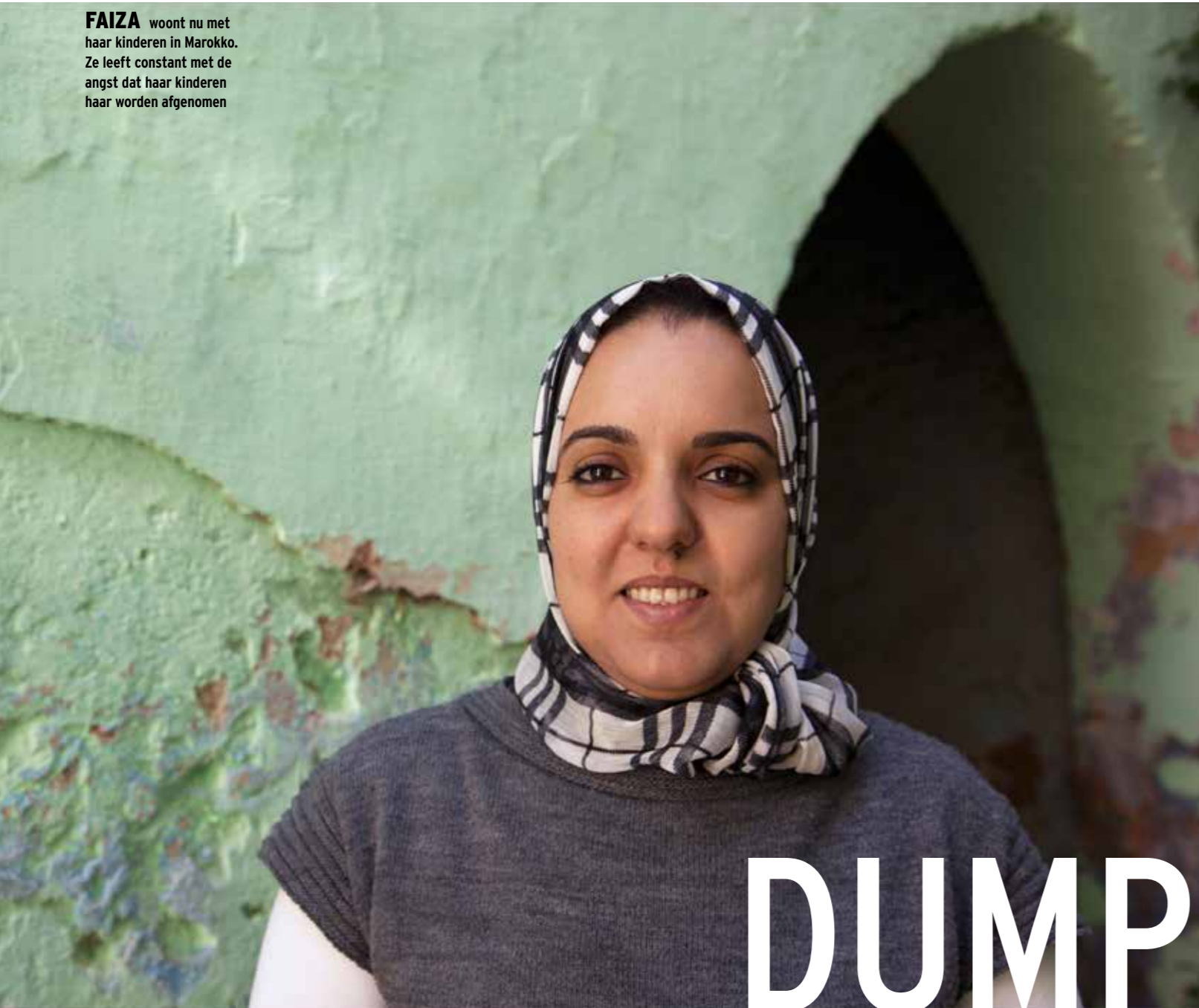

FAIZA woont nu met haar kinderen in Marokko. Ze leeft constant met de angst dat haar kinderen haar worden afgenomen

FATIMA keerde terug naar Nederland om haar kinderen te zoeken. Ze wil wegens de lopende voogdijzaak niet herkenbaar op de foto

DUMP VROUWEN

In de media dragen ze de naam 'dumpvrouwen': migrantenvrouwen die door hun man worden achtergelaten in het land van herkomst. Het probleem is zeer lastig te bestrijden. **Twee achtergelaten vrouwen vertellen over hun gekooide leven vol onmacht.** 'Hoe leg ik mijn kinderen uit dat ik ze niet mag zien van hun vader?'

TEKST BART SPELEERS BEELD SASKIA DE RUITER

Het klaslokaal van het jongste kind van Faiza, in Marokko

De markt in de medina waar Faiza nu weer woont

Faiza in de huiskamer in het ouderlijk huis, met haar vader en oudste kind

Het

is een vrijdag in april als haar man ineens per se hun kinderen van 11, 8 en 5 van school wil ophalen. Uren later zijn ze nog steeds niet thuis. Dan dringt een beangstigende gedachte zich op aan **Fatima al Khayari** (32). Zou Khalid de kinderen voorgoed hebben meegenomen? 'Ik besepte dat het waar was en heb geschreeuwd, gehuild. Ik was radeloos.' Acht maanden later vertelt Fatima op het terras van een strandtentje in Assafiha Plage, op een steenworp afstand van de Marokkaanse stad Al Hoceima, over de ontvoering. Het is winter, maar een hittegolf houdt Noord-Marokko al een week in zijn greep. Op een paar wandelaars en een tiental rieten parasols na, is het strand leeg. Sinds de ontvoering heeft Fatima haar kinderen slechts één keer kort gezien, stiekem op hun school in Al Hoceima. 'Ze vroegen me waarom ik niet bij ze terugkom. Hoe leg ik uit dat ik ze niet mag zien van hun vader?'

FATIMA
'DE INSTANTIES,
DE POLITIE,
NIEMAND DOET IETS'

Fatima is 18 als ze de Nederlands-Marokkaanse Khalid ontmoet in Al Hoceima. Ze vindt hem met zijn 30 jaar een beetje oud, maar hij komt aardig en betrouwbaar over. Al snel volgt een huwelijksaanzoek, dat door haar familie enthousiast wordt ontvangen. Haar ouders kennen Khalid en zijn familie, vinden hem een goede partij. Na de bruiloft neemt haar man Fatima mee naar Nederland. Eenmaal in Purmerend verplicht hij haar om bij zijn familie te wonen, terwijl hij zelf in zijn eigen huis verblijft. 'Ik mocht niet naar buiten en moest hele dagen afwassen, koken, wassen en schoonmaken. Mijn man bepaalde wanneer ik bij hem op bezoek moest komen. "Als ik jou wil, dan kom je," zei hij altijd.'

Jaren leeft Fatima 'gekooid' in het huis van haar schoonouders. Alleen voor de verplichte Nederlandse les komt ze buiten, onder begeleiding van haar man. Contact met familie heeft Fatima niet, gebruik van internet en telefoon wordt haar verboden. Buren of klasgenoten aanspreken, durft ze niet, omdat ze 'doodsbang' is. 'Hij sloeg en bedreigde me vaak, ook toen ik zwanger was. Hij zei: "Als jij weggaat, maak ik je kapot, ik heb een pistool."' Als Fatima bij haar schoonmoeder klaagt over het gedrag van haar man, krijgt ze te horen: 'Je bent in Nederland, wat wil je nog meer?' 'De angst maakte me langzaam gek, ik kon geen kant op.'

Ze valt stil. Fatima heeft op het terras een uur lang over haar geschiedenis verteld zonder ook maar één keer diep adem te halen. Door de herinneringen krijgt ze hoofdpijn, zegt ze. 'Trouwen met hem was een grote fout,' mompelt ze. Na zeven jaar gevangenschap in Purmerend plant Khalid een reis naar Marokko met het hele gezin. Fatima krijgt opdracht alle kleren in te pakken. 'Waarom ook de winterkleding, vroeg ik hem, maar ik kreeg geen antwoord.' Na een kort verblijf in Al Hoceima, vliegt Khalid terug naar Nederland. De zwangere Fatima en haar twee kinderen blijven onder bewaking van haar schoonouders en zonder paspoorten en geld in Noord-Marokko achter. Vijf jaar zit Fatima hier opgesloten. Uit angst haar kinderen te verliezen en voor geweld als ze alarm zou slaan, doet ze wat Khalid en haar schoonouders haar opdragen: 'Poetsen en op de kinderen passen.' Tot de kidnapping, acht maanden geleden.

Daags nadat haar kinderen verdwijnen, krijgt ze bij de politie in Al Hoceima te horen dat haar man naar Nederland is vertrokken, met de kinderen. 'Vanaf die dag was mijn leven weg,' fluistert ze.

Fatima vindt onderdak bij haar ouders en vier broers in het ouderlijk huis, gelegen op een berg die hoog boven het strand van Assafiha uit rijst. Ze zoekt hulp bij de Stichting Steunpunt Remigranten (SSR), dat vanuit het Noord-Marokkaanse Berkane al jarenlang gedumpte vrouwen en kinderen bijstaat. Met een vervangend paspoort kan Fatima uiteindelijk terug naar Nederland, op zoek naar haar kinderen.

Elk jaar melden ongeveer 35 achtergelaten Nederlands-Marokkaanse vrouwen zich bij het Steunpunt Remigranten, de Nederlandse ambassade in Rabat of bij het Steunpunt Huiselijk Geweld. Dit aantal is vermoedelijk veel hoger, maar officiële cijfers ontbreken. Dat geldt ook voor andere landen waar dit probleem zich voordoet, zoals Afghanistan, Somalië en Irak. 'Niet alle achtergelaten vrouwen weten de weg te vinden naar de hulpverlening,' zegt deskundige Joke Verkuijlen, voorzitter van de Landelijke Werkgroep Mudawanah en bestuurslid bij SSR. 'Of vrouwen durven zich niet te melden uit schaamte of angst, die vaak diep zit.' Achterlating volgt vaak op een huwelijk vol geweld en een geïsoleerd leven.

Dat geldt ook voor de 29-jarige **Faiza Touzani**. Sinds vijf jaar woont ze met haar zontje en dochtertje bij haar ouders in een buitenwijk van Fès. In de salon marocain, de huiskamer met Marokkaanse banken en kleurige tapijten, bladert Faiza door haar trouw-

FAIZA
'MIJN EX-MAN
MAG ALLES VOLGENS
HET FAMILIERECHT.
IK NIETS'

album uit 2006. Een typisch Marokkaanse bruiloft, met heel veel gasten, uitbundige jurken, henna op handen en voeten. En een gelukkig echtpaar. Faiza bekijkt de foto's onbewogen. 'Het doet me niets,' zegt ze.

Haar ex-man Soufian is een zoon van de neef van haar vader. Leuke jongen, denkt Faiza als de Nederlandse Marokkaan bij haar ouders op bezoek komt. Soufian belooft haar gouden bergen, zegt dat Faiza haar rechtenstudie aan een Nederlandse universiteit kan afmaken. 'Dus ik dacht: oké, toen hij me ten huwelijk vroeg.'

Maar eenmaal in Nederland loopt alles anders. Net als Fatima trekt Faiza in bij haar schoonfamilie. In een kleine

huurwoning in een provincie stad woont ze met tien leden van zijn familie samen, vrijwel allemaal hoogopgeleide Nederlandse Marokkanen. Studeren mag Faiza niet, ze moet binnenblijven en het huis schoonmaken. Vanaf het moment dat ze zwanger is, wordt Soufian gewelddadig. 'Hij sloeg.' Meer wil ze er niet over kwijt. Ze vraagt haar schoonfamilie om hulp, maar hij heeft 'het recht' haar te mishandelen, krijgt ze als antwoord. "Zelfs als hij je doodt, heb je nog geen recht van spreken," zei mijn schoonmoeder.'

In de salon zet moeder Touzani de lunch op tafel. Gebraden kip, koekjes en harcha, brood gemaakt van griesmeel, boter en melk. De lunch wordt in stilte gegeten. Na het afruimen brengen Faiza en haar vader Mohamed de kinderen naar school.

In een zonnig parkje trakteert Mohamed op koffie. Daar vertelt Faiza dat ze na een jaar 'poetsen' bij haar schoonouders bij Soufian intrekt. Ook daar mag ze zonder toestemming niet naar buiten. Warm water of verwarming ontbreken, omdat Soufian de rekening voor gas niet wil betalen. 'Die winter was het zó koud, ik werd er ziek van.' Bellen met haar ouders is alleen toegestaan in het bijzijn van haar man of schoonouders.

Na twee jaar in Nederland staat de politie op de stoep met de mededeling dat ze hier illegaal is. 'Mijn man beloofde steeds de verblijfsvergunning te verlenen, maar dat had hij niet gedaan.' Ze moet het land uit. Soufian brengt de zwangere Faiza en hun zes maanden oude zontje naar Schiphol. 'Hij gaf 200 euro, zei "dag" en reed weg.' ➔

Faiza maakte in Marokko alsnog haar rechtenstudie af. Binnenkort start haar opleiding tot advocaat

In Marokko rondt Faiza haar rechtenstudie en een opleiding tot sportdocent af. Binnenkort start ze haar opleiding tot advocaat. Soufian, van wie Faiza ondertussen gescheiden is, weigert alimentatie te betalen. Al geruime tijd probeert Faiza een verblijfsvergunning voor Nederland te krijgen, maar dit lukt tot op heden niet, mede omdat ze officieel maar een half jaar in Nederland heeft gewoond. 'Voor mezelf hoef ik niet terug naar Nederland, maar het is beter voor de toekomst van mijn kinderen.'

Maar of ze nu in Marokko of Nederland woont, ze zal altijd bang blijven haar kinderen te verliezen. 'Als ze op school zijn, ben ik bang dat Soufian ze daar weghaalt. Als hij bij de rechtbank zou beweren dat ik een relatie heb met een andere man, kan ik het gezag over mijn kinderen aan hem kwijtraken. Het Marokkaanse familierecht, de mudawwanah, schrijft nu eenmaal voor dat een vrouw na de scheiding geen relatie meer mag hebben. Mijn ex-man mag alles, ik niets. Eerlijk is het niet.'

FATIMA

'ZONDER DAT IK HET WIST BLEEK IK AL JAREN GESCEIDEN TE ZIJN VAN MIJN MAN'

Fatima al Khayari wordt bij haar terugkeer in Nederland opgevangen door de SSR en gaat op zoek naar haar kinderen. Zij zijn onvindbaar. Haar man Khalid is in de week van Fatima's aankomst afgereisd naar Marokko, zo blijkt. De kinderen laat hij achter bij een oppasadres, waar ze nu nog steeds wonen. De politie in Nederland kan niets voor haar betekenen, vertelt Fatima. 'Ik moet het in Marokko oplossen, zeiden ze op het politiebureau. Daar vertelden ze me ook dat ik, zonder dat ik het wist, al jaren gescheiden ben.' En ook in Marokko is ze gescheiden, ontdekt ze. Dat nieuws geeft haar hoop. 'Als je in Marokko gescheiden bent, gaat de voogdij naar de vrouw.'

Fatima opent een dikke ordner met kopieën van documenten, 'bewijsmateriaal' dat ze deze week aan de rechtbank in Al Hoceima heeft overhandigd. Op basis hiervan heeft de rechter Fatima al drie keer de voogdij toegezegd, maar haar ex-man weigert de kinderen over te dragen. 'De instanties, de politie, niemand doet iets,' zegt Fatima fel. 'In Al Hoceima werkt het zo: mannen drinken samen koffie, lachen, overhandigen wat geld en het dossier verdwijnt. Maar dat laat

ik niet gebeuren.' Khalid maakt haar zwart in Al Hoceima, vertelt ze. 'Dat doet me niets, ik schaam me niet meer. Twaalf jaar heb ik mijn mond gehouden, dat is nu voorbij. Het is mijn leven. En ik blijf vechten tot ik mijn kinderen terugheb.'

Het probleem rond achterlating laat zich moeilijk bestrijden, zegt Joke Verkuijlen. De hulpverlening aan Marokkaanse vrouwen en meisjes is sinds de jaren negentig wel sterk verbeterd, maar opgelost is het verschijnsel zeker niet. Onlangs presenteerde minister Asscher een actieplan tegen achterlating en gedwongen huwelijken. Een van de actiepunten: tieners en vrouwen die in een ander land willen gaan wonen, moeten zich voortaan zelf uitschrijven bij hun gemeente. Voorheen deed de man die zijn vrouw of kinderen had achtergelaten dat meestal. Vrouwen en kinderen verdwenen zo van de 'radar'. Ook wil Asscher dat het ministerie van Buitenlandse Zaken de repatriëring en opvang regelt als een slachtoffer zich meldt van wie de veiligheid in gevaar is.

Deze maatregelen zijn lang niet voldoende, vindt Verkuijlen. 'Er moet veel meer worden gedaan aan preventie, gespecialiseerde opvang en samenwerking met vrouwenorganisaties in Nederland en die in het land van herkomst. Daar zit de kennis en ervaring.' Daarnaast, verzucht Verkuijlen, kwam het kabinet met een maatregel die volgens haar achterlating juist in de hand werkt: de verlenging van het afhankelijk verblijfsrecht van drie naar vijf jaar. 'Vrouwen in slechte huwelijken moesten eerst drie jaar uitzitten voordat zij verblijfsrecht kregen. Nu is dat dus vijf jaar. Dat geeft een man nog meer tijd om zijn vrouw achter te laten.' ●

>> De namen Fatima al Khayari, Faiza Touzani, Khalid en Soufian en enkele plaatsnamen zijn gefingeerd

>> Fotograaf Saskia de Ruiter werkt aan een project over achtergelaten vrouwen; ze verzamelt hun verhalen en fotografeert ze. Meer info: www.saskiaderuiter.nl